

Kerkabarabás

TELEPÜLÉSKÉPIARCULATIKÉZIKÖNYV
2018.03.22.

8/2018.(III.22.) számú határozattal elfogadva

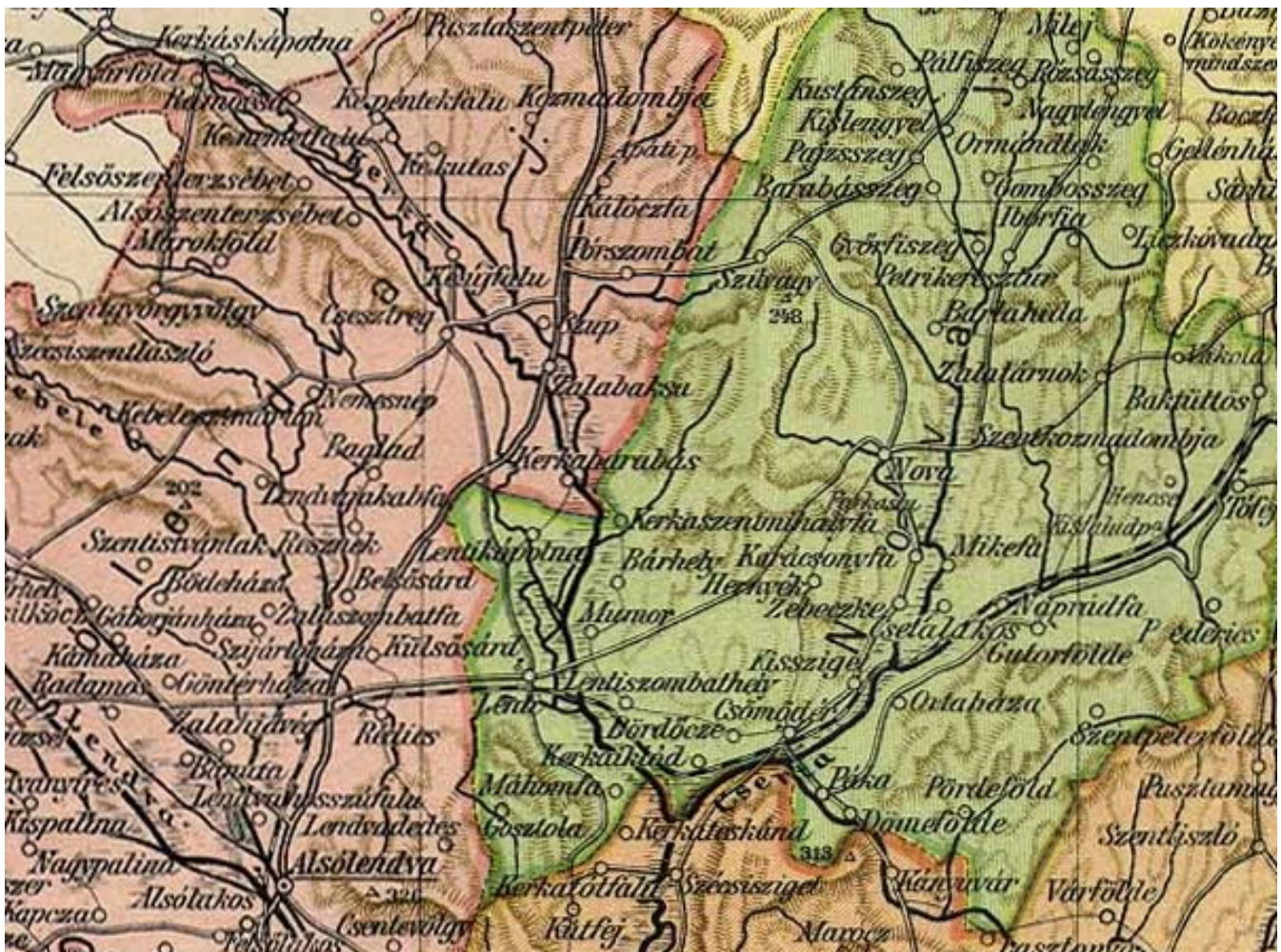
TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés
2. Kerkabarabás bemutatása
általános településkép, településkarakter
3. Örökségünk
a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők
4. Településképi szempontból meghatározó területek Kerkabarabáson
eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával
Átalakuló, új településrész
Beépítésre nem szánt terület
5. Építészeti útmutató
Telepítés
Magasság
Tetőhajlásszög
Tetőforma
Szín
Terepalakítás
Kerítések
Ajtók, ablakok
Homlokzatképzés, anyaghasználat
Tornácok
Részletek
Kertek
Utcák, terek
6. Példák épületek, épített részletek
7. Példák sajátos építményfajták
sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

BEVEZETÉS

1

Jelen kézikönyv létrejöttének célja Kerkabarabás község arculatának, megjelenésének bemutatása olyan ajánlásokkal kiegészítve, amelyek értő használattal alkalmas eszközei lehetnek a közterületek, épületek, zöldfelületek és általában a mindennapi környezetünk megújításának. Az arculati kézikönyv többek között ahhoz nyújt segítséget, hogy hagyományainkból építkezve együtt formálhassuk Kerkabarabás község jövőbeni képét, megőrizve az eddigi eredményeket is.

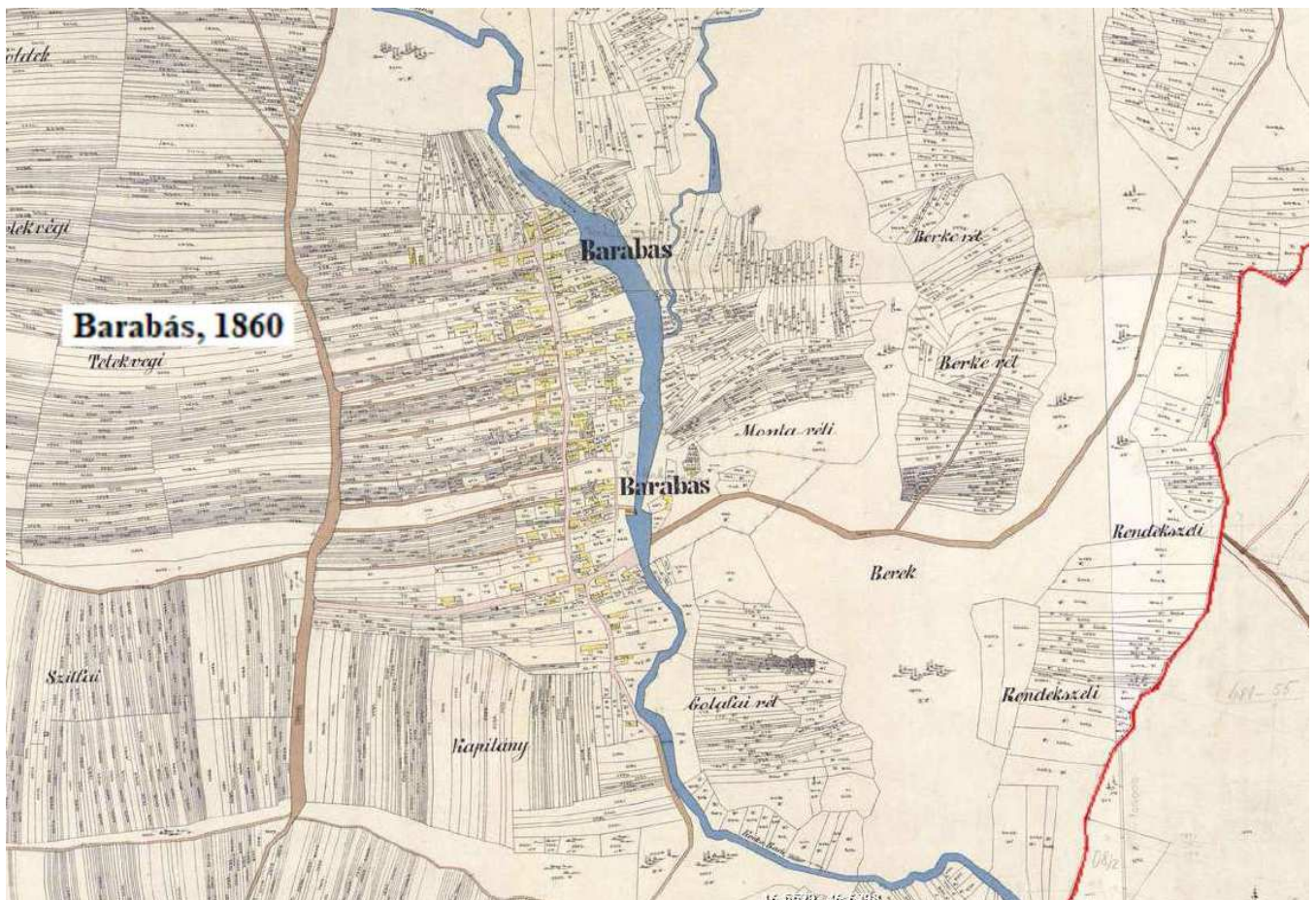
Kerkabarabás Zala vármegye térképén, az Alsólendvai járásban.

KERKABARABÁS BEMUTATÁSA

Kerkabarabás Zala megyében, Lentitől 8 km-re északra, a Hetésben fekvő település.

Említése 1333-ban: Barlabas, 1898-ban: Kerkabarabás. A kezdetekben a Reszneki család tagjai a birtokosok. 1403-ban a hűtlen Reszniekiek birtokait a király elveszi és Egervári Mihály deáknak adományozza. 1406-ban Egervári visszaadja a birtokokat az eredeti tulajdonosoknak. A XV. század folyamán és a XVI. század elején a Reszniek és a házasság révén rokon Szentandrás és Kávási család tagjai számos esetben pereskednek egymással itteni birtokrészekért. A XVI-XVII. század folyamán, a birtokaprózódás következtében újabb rokon családok tagjai tűnnek fel a birtokosok között, így a Seged, Szecsődi, Páris, Ciráki, Csombordi nevezetűek. Majd egyes családok férfiágon történt kihalását követően új adományos Tahi Ferenc királyi főlovászmester (1572-ben iktatták be itteni részeibe), illetve zálogjogon vagy vétel útján szerzik meg a birtokokat a Kovácsok, Királyok. Ebben az időszakban a gazdasági helyzet romlását jól mutatja, hogy a környező falvakat már nem önállóan, hanem csoportosan veszik fel a rovásadó összeírásban. Így Barabás rendszeresen Baksával, Peternyével, Iszóföldével és Szentadnrással együtt szerepel. A XVII. század végére a kisebb települések pusztává váltak. és Hégenföldre, Izsóföldre, és Peternye beolvad a Barabás határába. A község középkori előzménye a mai belterület helyén keresendő. Hégenföldre első írásos említése 1371-ből való, am már csak a Hégen alakban említett terület őrzi emlékét. Izsóföldre 1329-ben került először említésre, majd a XVII. századra pusztá lesz. Peternye első említése a Kerka menti malmok kapcsán volt. A XVII. századra ez a terület is pusztává válik.

A 105 ház, a lakosságszám 283 fő, az ivóvízhálózat mellet szennyvízhálózattal és gázhálózattal is ellátott a település. 1993-ban felújították a falu útjait. Szintén ez évben avatták fel az első és második világháború hőseinek emlékművét a temetőben.

Kerkabarabás 1860-as kataszteri térképen.

A település igazgatási területe (vizsgálati terület) Zala megyében fekszik. Tájépföldrajzi szempontból (MTA FKI 1990-es kistájatasztere alapján) a Nyugat-Magyarországi-Peremvidék nagytájban, a Zalai-dombvidék középtájban, Nyugat-Zalai-dombság részként a Kerka-vidék (Hetés) kistájban fekszik, amely a Göcsej és az Őrség között terül el.

Domborzat

Az országhatár és a Kerka teraszos völgye közti keskeny határmenti terület a Nyugat-Zalai-dombvidék legkevesbé tagolt eróziós dombsági kistája. Az átlagos relatív relief mindössze 26 m/km². Területét az Ős-Mura és a Kerka ópleisztocén hordalékkúpja fedi, amelyet a szerkezeti mozgások és az eróziós folyamatok különböző mértékben szabdalnak fel. Legtagoltabb a kistáj északi és déli térsége, ahol féloldalasan magasra kiemelt kavicstakarós tanúhegyek (Haricsa-hegy 287 m, Szentgyörgyvölgyi –rög 257 m, Tenke-hegy 332 m) őrzik a kavicstakaró maradványait. A rögszerűen kiemelkedő tanúhegyek között újpleisztocén süllyedékterület, a Lenti-medence terül el, amelynek jelenleg is süllyedő területét több mint 50 m vastag, az Ős-Mura hordalékkúpjából származó jó víztározó folyóvízi üledéksor (kavics, homok, iszapos-homokos képződmény) tölti ki. A kis medence belseje tökéletes feltöltött síkság, amelynek felszínébe a patakok bevágódva teraszos völgyet véstek.

Kerkabarabás területe a Lenti-medence északi részén terül el. Felszínébe a Kerka és a Cupi-patak északnyugat-délkelet irányban egymással szinte párhuzamosan lefutó, egymásba olvadó völgye mélyül, egyébként szinte teljesen sík a domborzata. A község átlagos tengerszint feletti magassága 175 m tszf. Az igazgatási terület legmagasabb pontja 212 m tszf., legalacsonyabb pontja 169 m tszf..

Földtani adottságok

A kistáj energiaforrásai közül a Lovászi (Lovászi, Újfalu, Szécsisziget) szénhidrogén telep (kőolaj-földgáz) a legjelentősebb. Feltárt hévízkészlete is jelentős: egy üzemelő hévízkútján (Lenti 341 l/p, 56°C) kívül 3 db 60-90°C-os (Szentgyörgyvölgy, Resznek) és 3 db 35-60°-os (Csesztég) hévizet adó feltárással rendelkezik. Az építőipari nyersanyagok közül folyóvízi kavics és homok a Lenti-medencében, téglanyersanyag pedig Bajánsenye környékén fordul elő jó minőségben és jelentős mennyiségben.

Éghajlat

Mérsékelt hűvös – mérsékelt nedves éghajlatú, amely már megközelíti a nedves éghajlati típust. A napsütés évi összege 1850 óra körül mozog. Az évi középhőmérséklet 9,5 °C körüli, a vegetációs időszaké 15,5 °C. Április 15. és október 14. között mintegy 182-183 napon (fagymentes időszak) keresztül a napi középhőmérséklet meghaladja a 10 °C-ot. Az évi csapadékösszeg 800 mm körüli. A nyári félév csapadékatlaga 480-490 mm. A téli időszak hótakarós napjainak száma 43-45 körül van, az átlagos hóvastagság 35-37 cm körüli. Az ariditási index 0,88. Szélirány eloszlásban domináns irány nincs, egyaránt gyakori az északkeleti, a délkeleti és a nyugati szél. Az átlagos szélesség 2,5 – 3,5 m/s.

A mérsékelt hőigényű és vízigényes mezőgazdasági kultúráknak kedvező az éghajlat.

Vízrajz

a kistáj a Lendva-patak és a Kerka vízgyűjtő területére terjed ki. kerkabarabás a Kerka-patak vízgyűjtőterületén fekszik. Sokkal több csapadék hullik a tájra, mint ami elpárolog, ezért jelentős vízfelesleg keletkezik.

$$L_f = 7 \text{ l/s.km}^2$$

$$L_t = 25 \%$$

$$V_f = 160 \text{ mm.}$$

A település igazgatási területét a Kerka-patak szeli át észak-déli irányban. A Kerka balparti mellékága a Cupi-patak a külterület északi részén kis területet érint. A két vízfolyás által határolt terület, és a Kerka balparti területei 5-10 éves gyakorisággal elöntésre kerülhetnek. A 2004-ben létrehozott alsószenterzsébeti árvízcsúcscsökkentő tározó a Kerkán érkező nagyvizeket csökkenti ugyan, azonban a Cupi-patak vízgyűjtő területére érkező vizekre nincs hatása. A belterület keleti határán található Kerka-holtág a község bel- és külterületi vizeinek befogadására szolgál.

A felszíni lefolyási viszonyok kiemelkedően jók, de ez a talajerózió szempontjából kifejezetten kedvezőtlen. Jelentős a vízfolyások vízhozam-ingadozása. Árvizek tavasszal és ősszel, kisvizek nyár végén gyakoriak. Az áradások gyorsan keletkeznek, de gyorsan le is vonulnak.

A talajvíz Lendvadédes környékének kivételével 2-4 m közötti mélységben mindenhol elérhető. Mennyisége 3-5 l/s.km². Kémiailag a kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jelleg mellett a nátrium is előfordul. Igen lágy vizek (8-15 nk°), szulfáttartalma is kevés (60 mg/l alatt). Sok helyen előfordul a nitrátosodás.

A rétegvizek mennyiségét 1-1,5 l/s.km²-re becsülik. Artézi kutak száma kevés. Mélységük meghaladja a 100 m-t, vízhozamuk közepes. Sokban a vastartalom meghaladja a 0,5 mg/l-t.

Talajadottságok

A kistájat lényegében két talajtípus jellemzi. Legnagyobb részét pszeudogleiyes barna erdőtalaj uralja (83%), a Kerka-völgy és más vízfolyások mentén kialakult réti öntések pedig 16%-ot borítanak.

A pszeudoglejes barna erdőtalajok kedvezőtlen vízgazdálkodásúak: rosszul vezetik a vizet, ezért gyakran pangóvíz alakul ki a talajban, ami oxigénmentes körülményeket eredményez. A redukció káros talajképződési folyamatokhoz vezet, rossz a tápanyag-gazdálkodásuk, savanyú a pH-juk, nehezen művelhetők. Termékenyséjük gyenge (VIII.). Annak ellenére, hogy a periglaciális üledéken képződött pszeudoglejek kedvezőtlen adottságúak, csupán 37%-ban erdőszültek, jobbra szántóként (45%-ban) hasznosítják.

A patak völgyek karbonátmentes allúviumán főként öntés réti talajok fordulnak elő. Ennek tulajdonságait az időszakos vízborítottság és a rendszeresen megismétlődő üledék-felhalmozódás szabja meg. Mechanikai összetételük vályog, vagy agyagos vályog. Vízgazdálkodásukra a nagy vízraktározó és a jó víztartó képesség a jellemző. Termékenyséjük a humuszanyagok mennyiségétől függően alakul és a VII-VIII. termékenységi kategóriák között váltakozik. Jelentős a rétek részaránya.

Növényzet

A kistáj növényföldrajzi tekintetben átmenetet képez két flóraidék - a Dél-dunántúli és a Nyugat-dunántúli - között, összekapcsolva a nyugati és déli flóraidékeket ill. flóratartományokat. A kistáj két flórajárás - a Zalai-dombvidék (Saladiense) és a Göcseji (Petovicum) mentén helyezkedik el. A terület növénytakarójának kialakulásában számos tényező (pl. éghajlati, talajtani adottság) szerepet játszott, amelyeket az ember tájalakító tevékenysége tetézett be. A Drávától északra haladva egyre csökken a balkáni és a szubmediterrán, alpin-balkán fajok száma, keletről nyugat felé, pedig egyre kevesebb a xerotherm, pusztai elem, ill. a pannon flóra bennszülött elemei is teljesen eltűnnek. Ezzel ellentétben egyre nagyobb teret foglalnak el a mezofil-higrofil fajok, azaz az atlanti-mediterrán, vagy a magas hegyvidékekről leereszkedő, ún. dealpin elemek.

A kistáj legelterjedtebb potenciális erdőtársulásai közé a fenyőelegyes tölgyesek (Pino-Quercetum praenoricum), a mészkerülő erdei fenyvesek (Myrtillo-Pinetum), a gyertyános kocsányos, valamint kocsánytalan tölgyesek (Querco robori-Carpinetum, Querco petraeae-Carpinetum), az égerligetek (Carici brizoidi-Alnetum) sorolhatók. A déli kitettségekben kisebb foltokban cseres-kocsánytalan-tölgyesek (Quercetum petraeae-cerris) is megjelennek.

A völgyekben egyre inkább réteket, legelőket és szántókat találunk. A lágyszárú társulások között meghatározóak a különféle magasságosok, az ecsetpázsitos, a réti csenkeszes kaszálórétek vagy a sédbúzás mocsárrétek, a kékperjés láprétek.

Kerkabarabás külterületének több mint a fele kultúrhatás alatt áll. E területek nagyrészt szántóföldek teszik ki, ahol elsősorban gabonaféléket, kukoricát, repcét, olajtököt termesztnek. A többé-kevésbé természetes állapotú vízfolyások – Kerka folyó, Cupi-patak – mentén a hagyományos gazdálkodás következtében értékes rét- és gyeptársulások valamint ártéri ligeterdők maradtak fenn: kékperjés láprétek, sík- és dombvidéki kaszálórétek, égerlápok, enyves éger alkotta ligeterdők, keményfás ligeterdők. A legfontosabb növényteni értékeket a sárgaliliom, a kockás kotuliliom, kornistárnics és a különböző orchidea fajok képviselik. A vizsgálati terület északkeleti részét összefüggő erdőterület borítja, ahol a kistájra jellemző potenciális erdőtársulások közül fenyőelegyes tölgyesek, mészkerülő erdei fenyvesek, gyertyános kocsányos és kocsánytalan tölgyesek fordulnak elő.

Állatvilág

A táj faunisztikai feltárása még várat magára. Általánosságban elmondható, hogy a Nyugat- és Dél-Dunántúl állatvilágának vegyes képét mutatja. Jellemző mozaikossága, a mély, nedves, párás völgyekben és a viszonylag száraz, kavicsos dombhátakon található élőhelyek közötti kontraszt. A fauna fajösszetételében még jelentkezik a nyugat-balkáni (illír) hatás, az atlanti-mediterrán és az alpi faunaelemek jelenléte azonban sokkal meghatározóbb.

A terület egyik meghatározó erdőtípusa a telepített elegyetlen erdei fenyves, valamint az őshonos elegyes erdei fenyves. Míg az előbbiek inkább a széles tűrőképességű fajok élőhelye, addig az utóbbira a rovarfauna gazdagsága a jellemző. Az erdeifenyő kiterjedt állományai miatt a tűleveleiken élő nagylepkék fajok száma viszonylag magas. A hártvásszárnyúak között is számos fenyőspecialista található: erdeifenyő-szövőgarázs, kékestű szövő-darázs, óriási-fadarázs gyakori kártevők. A különféle fenyőormányos fajok szintén jellemző kártevők. A tölgy után az erdei fenyő az, amelyben a legtöbb díszbogár faj lárvája fejlődik. A cincérek közül is sok fenyőhöz kötődő faj él a területen.

A gyertyános-tölgyesek rovarfaunája is igen gazdag. Magas egyedszámban fordul elő a gyapjaslepke, a gyűrűspille. A korhadó tölgytuskókban fejlődik a szarvasbogár, de mellett számos díszbogár, cincérfaj számára is megfelelő élőhely.

A kaszálórétek a nappali lepkék (színtjászó-, sáfrány-, árvácska gyöngyház-, ökörszemlepkék) fontos táplálékforrása.

A kistáj vízfolyásai, különösen a Kerka értékes vízi rovarvilággal rendelkezik. Ezek a vizek Európa-szerte megritkult vagy kipusztult kérész-, álkérész és szitakötőfajoknak ad otthont. Több védett kérész- és szitakötőfaj élőhelye. A vízfolyások halfaunáját eddig még nem vizsgálták. A Mura vízgyűjtőjén folytatott, illetve a Kerkát is érintő kutatások alapján számos faj előfordulása feltételezhető: pl. csuka, dévérkeszeg, szélhajtó küsz, rózsás márna, fenékjáró küllő.

A herpeto-faunáról is szórványos adatok találhatók. Valószínűsíthető, hogy a hazai fauna jellegzetes fajai itt is megtalálhatók: sárgahasú unka, gyepi béka, mocsári teknős.

A kistáj madárvilágát szisztematikusan még nem dolgozták fel, itt is csak néhány adat áll rendelkezésre. Összességében a Nyugat-Dunántúl jellegzetességét mutatja. A madárvilág szempontjából meghatározó a vidék nagyfokú erdőszűlése, a fenyvesek nagy kiterjedése, a rétekkel, kaszálókkel feldarabolt üde gyertyános-tölgyesek mozaikfoltjai, az öreg, gyakran felhagyott gyümölcsösök, valamint a külterjes gazdálkodási módok fennmaradása. A fehér gólya fészkelőhelyét szinte már kizárólag települések közelében választja ki. A Kerka völgyében fészkel a fekete gólya. A vizek mentén gyakran fordul elő tőkés réce. A ragadozó madarak közül gyakori a darázsölyv, itt telel a réti héja. A sík- és dombvidéki mezőgazdasági táj jellegzetes madara a fűrészt, a fűrészt, amelyek tarlókon, parlagon hagyott szántókon fészkelnek. A magasfüvű rétek fokozottan védett madara a haris. A gyöngybagoly állománya napjainkra visszaszorult. A kúvknak öreg gyümölcsösök, idős fákkal tarkított fás legelő, kaszálók adnak megfelelő élőhelyet. A víz fölé benyúló fákkal szegélyezett, kishalakban és vízi rovarokban gazdag vizek a jégmadár számára kiváló táplálkozóhelye. Szárazabb bozótos területek gyakori költőmadara pl. a cigánycsuk.

A vízfolyások kiemelkedő értékű emlősfaja a vidra. A morotvákban, dús növényzettel kísért patakok mentén mindenütt gyakori a pészmapatkány, a kősapocok, vízicickány. Említésre érdemes a csalitjáró pocok, a törpe egér és a hermelin. Az erdőkben előfordul a borz, nyuszt, az erdei pocok, a különféle erdei egerek. A rókanak mindenfelé túlnépesedett állományai élnek hasonlóan a vaddisznóhoz. Jellemző még a gímszarvas.

ÖRÖKSÉGÜNK

a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

3

A községben műemlék és helyi védett épület nem található. Az építmények közül helyi védelem alatt vannak:

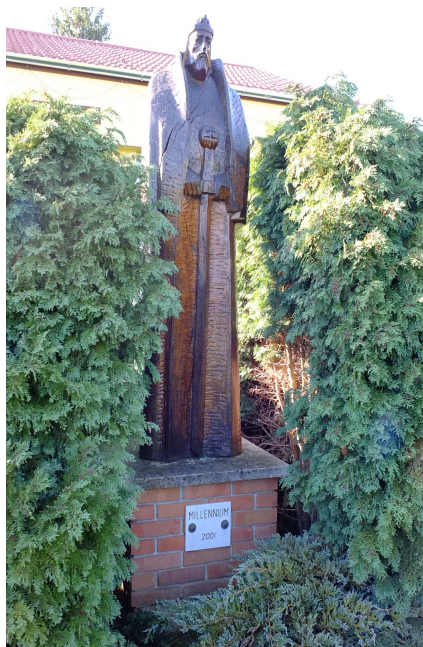
Kőkereszt a 246/1 hrsz

Kőkereszt a 232 hrsz (Petőfi utca)

Hősi emlékmű 044 hrsz

Szent István szobor Faluház udvara

Kőkereszt a Cser hegyen a 723 hrsz.

Harangláb a 119. hrsz

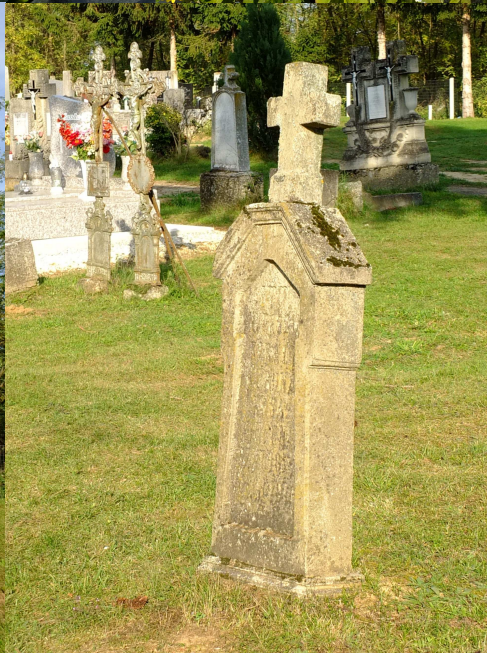
TEMETŐK

A község temetője a falu délnyugati oldalán található a Petőfi Sándor utcában. A temetőben áll a falu temploma, amelynek festményeit a község szülötte és díszpolgára Daday Ferenc készítette. A Szent Kereszt felmagasztalása templom 1935-ben épült, felújítására és bővítésére a közelmúltban került sor. A temető ravatalozóval ellátott.

A 044 hrsz temető fényképei

Kerkabarabás igazgatási területén található a zalabaksai temető is, a 86-os főút mentén. A temető ravatalozóval ellátott. A főút felől sövény takarja, amelynek megtartása javasolt. A temető kerékpárúton közelíthető meg Zalabaksa felől. A temető északi sarkában lévő Bölcs kriptája helyreállítása javasolt.

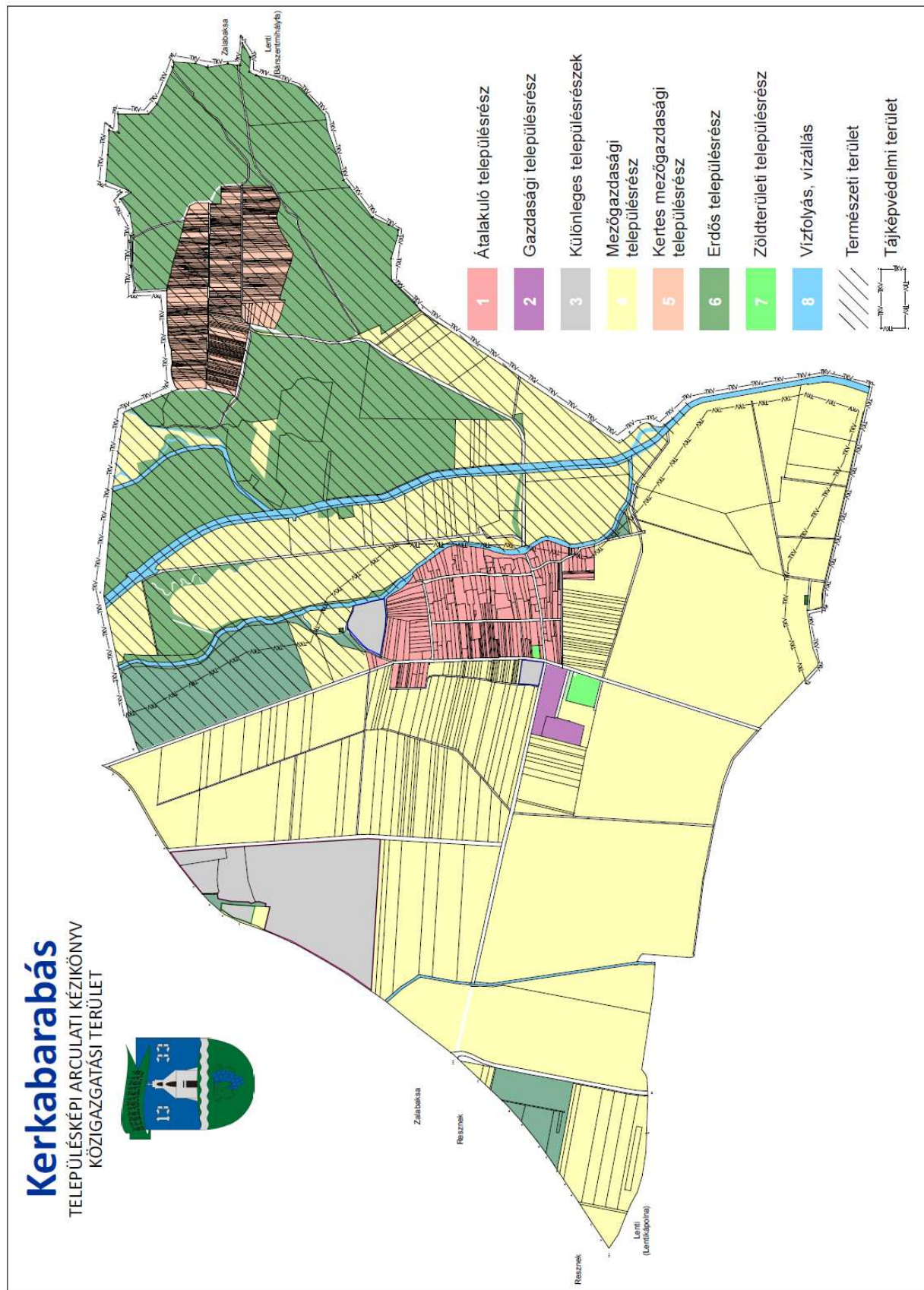

A Kerkabarabáson lévő zalabaksai temető fényképei.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

4

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

Kerkabarabás településszerkezete a Petőfi Sándor utca és Rákóczi Ferenc utca mentén alakult ki. Később létesült a további két észak-déli utca: a Kultúrház, Kossuth utca. Még csak részben került beépítésre a Petőfi utca nyugati szakasza. A négyzetes elrendezést az ezekre merőleges utcák hálózata színesíti, amelynek része a Petőfi utca északi szakasza és délen az Ady Endre utca.

Az átalakuló településrész utcáiban az utcával párhuzamos tetőgerinc a jellemző. A tetők kontyoltak vagy sátoztetők az újabb beépítések esetében. Az épületek telepítése utcával párhuzamos vagy „L” alakban hajlított és az udvar felé gazdasági épületekkel folytatódó. Egy-két utólagos tetőtér beépítés kivételével az épületmagasságuk is közel azonos. Az illeszkedéshez javasolt tető a teljes kontyos utcával párhuzamos gerincű fedések. Az épületek fényképeit lásd lent és a következő oldalon.

Rákóczi utca utcaképei

Kultúrház utca utcaképei

Petőfi Sándor utca nyugati szakasza beépítéssel szórványosan épült be

Átalakuló településrészen kialakult fésűs beépítéseket ritkábban találunk. A népies parasztházak mellett az 1980-as évektől létesült tetőteres beépítések követik az utcára oromfalas tetőkialakítást. Ilyen utcaképek esetén javasoljuk a szomszédos épület tetőformájához való igazodást. Épülettömeg meghatározásakor a kialakult épületek magasságát javasoljuk figyelembe venni.

Kossuth utcai és Ady utcai beépítések.

Kossuth utca 7. hsz népies lakóház.

A szabadonálló beépítések közül a Faluház épülete emelendő ki. Az épület a Kultúrház utca 23. hsz. alatt található. Korszerűsítésére a közelmúltban került sor. Megjelenésében a középület jelleget hordozza a hangsúlyos bejáratú megoldással és megújult nagy nyílásaival. Szabadonálló beépítés másutt nem jellemzője a településnek, amely a kialakult keskeny telekstruktúrából is következik.

Faluház

Lakóház Kultúrház utca 35.

GAZDASÁGI TERÜLET

A község délnyugati oldalán lévő egykori majorban fűrészüzem működik. A településtől véderdő jellegű fasorok védik, amelyek megőrzése javasolt.

020/1-2 hrsz telep látképe.

KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

A község északi oldalán egy szabadidőközpont terület van kialakítva. A volt anyagyerőhely helyén tó létesült. a körülötte lévő terület sport célú hasznosítás alatt áll.

A lakóterület felől időközben megnőtt növényzet takarja, amelynek megőrzése javasolt.

A 055/8 hrsz telephely beépítése.

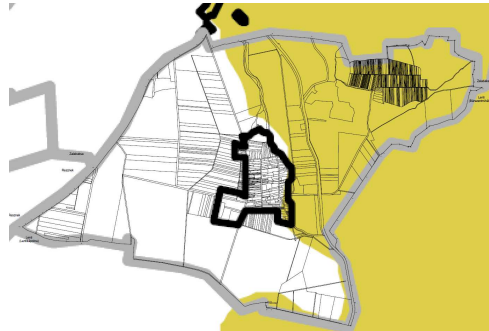
A település nyugati oldalán a „Kerkabarabás I. Temető dűlői kavicsbánya” területe került kijelölésre. A művelése még nem kezdődött meg. Javasoljuk fásítását a külső telekhatárok mentén, majd művelés után a tájhasználat megtartása, helyreállítása.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

A település igazgatási területe Zala megyében fekszik. Tájföldrajzi szempontból a Nyugat-Magyarországi-Peremvidék nagytájban, a Zalai-dombvidék középtájban, Nyugat-Zalai-dombság részeként a Kerka-vidék (Hetés) kistájban fekszik. Az igazgatási területén magterület a Kerkát kísérően, az ökológia folyosó attól nyugatabbra és keletre található. Együtt a község természeti területei. Külterületén ex-lege területként védett a 091/3, 095/1-2; 0101/1; 0112/2 hrsz ingatlanok. A természeti területe az ökológia folyosó övezet része, meglévő tájhasználat megtartása javasolt.

Ökológia hálózat övezete

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területen toronyszerű építmény kilátó kivételével, hírközlési adótorony, szélerőmű elhelyezése nem javasolt.

A község igazgatási területén jelentős nagyságú területet foglalnak el a szántók. Termőkéességük alacsony, általában gyenge minőségűek (11 AK). Az éghajlat a mérsékelt hőigényű és a vízigényes kultúráknak kedvez. A tulajdonviszonyokra az elaprózódás jellemző. A földek 92%-a magántulajdonban van. A földhasználati viszonyokra jellemző, hogy a földek 33%-a saját használatban van, 67 %-át két kerkabarábasi gazdaságok művelik. A területen szántó művelési ág az uralkodó (az igazgatási terület 53%-át, a mezőgazdasági területek 70%-át alkotja). A gyepegzeldősítésű területek kisebb részarányt képviselnek, de jelentős nagyságú területet tesznek ki (22%-ot). A község igazgatási területén európai közösségi jelentőségű Natura 2000 hálózathoz tartozó területek találhatók a Kerka-folyó és a Cupi-patak által határolt völgyben, amelyek a Kerka-mente, mint kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési területnek részei. A gyepterületek különösen azért értékesek, mert az évszázadokon át folytatott legelőgazdálkodás nyomán olyan fajgazdag társulások fejlődtek ki a területükön, mint az ecsetpázsitos, réti csenkeszes kaszálórétek vagy sédhúzás mocsárrétek, kékperjés láprétek. A gyepek különösen veszélyeztetettek, a legelőgazdálkodás visszaszorulásának következtében ugyanis folyamatosan kitétek a szukcessziós folyamatoknak. A műveletlen gyepeket fás szárú növények foglalják el. A lecsapolások és az aszályos időszakok kedveztek az invazív gyomfajok elterjedésének a gyepek rovására.

A település igazgatási területének keleti negyedét összefüggő erdőfolt borítja. Az erdőgazdálkodás alatt álló területek az igazgatási terület 21%-át alkotják. Jellemzőek a fenyőelegyes tölgyesek, a mészkérülő erdei fenyvesek, a gyertyános-kocsányos tölgyesek, a gyertyános kocsánytalan tölgyesek és az ártéri ligeterdők.

A hegy felé menő út.

A Kerka-patak látképe.

KERTES MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK

Zala megye lankás dombjain a történelem folyamán kialakult szőlőkultúra napjainkig megőrizte jelentőségét. A település jelentős zártkerti résszel rendelkezik, ahol a szőlő művelési ág a jellemző: 19 ha. A használaton kívüli kertes területek erdősülése megindult. A gyümölcsös és kertgazdasági terület csak nagyon kis hányadot képez, mindkettő alig 0,2 ha-t tesz ki. A jellemző beépítése a boronafalas, nyeregtetős pince, préház. Az építészeti hagyomány megtartása javasolt új beépítések esetén. A romos, használaton kívüli pincék felújítása során pedig javasoljuk az eredeti tapasztolt, fehérre meszelt homlokzatot nyeregtetővel.

Példa boronfalas és falazott népies pincékre.

A beépítésre nem szánt területeken, összekötő utak lakott területi szakaszán kívül reklámfelület elhelyezésére szolgáló önálló építmény, felszíni elektromos hálózati vagy hírközlési elem vagy építmény elhelyezése nem ajánlott. Gondoljunk az éjszakai fényszennyezésre is, a világítás kialakítása során csak lefelé világító megoldásokat alkalmazzunk.

A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámfelület elhelyezésére szolgáló önálló építmény, felszíni új elektromos hálózati, felszíni új hírközlési elem vagy építmény elhelyezése nem ajánlott. A kertek kivételével kerítések csak vadvédelmi célból létesíthetők. A kertes mezőgazdasági területek életben tartása kívánatos (szőlőültetvények újratelepítése, épületek meg- és felújítása). A kertekben az épületeknél a hagyományos építőanyagokat célszerű felhasználni. A boronafalas, tapasztott felületű épület adta létformán a mai igény szint már túllépet. Az egy-két tanúként megmaradt elemet célszerű az utókor számára felújítani, megőrizni. A terepadottságokat változatlanul célszerű figyelembe venni.

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket.

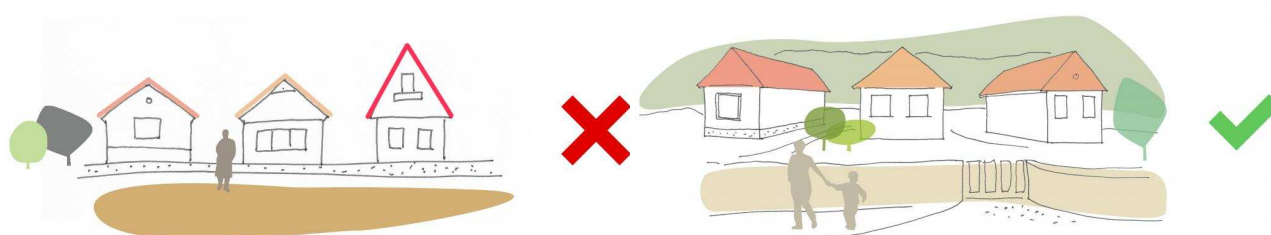
MAGASSÁG

Az egységes utcakép szempontjából fontos, hogy az egymással összeépített, vagy egymáshoz közel álló épületek homlokzati párkány magassága közel azonos legyen.

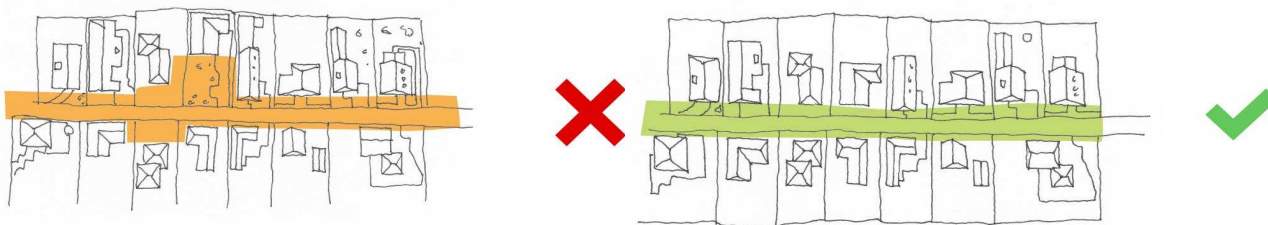
TETŐHAJLÁSSZÖG

Zavaró, ha az egyes utcákra, utcaszakaszokra, szomszédos épületekre jellemző tetőformáktól, vagy sűrűn beépített utcasorban a szomszédos épületek tetőhajlásszöge eltérő.

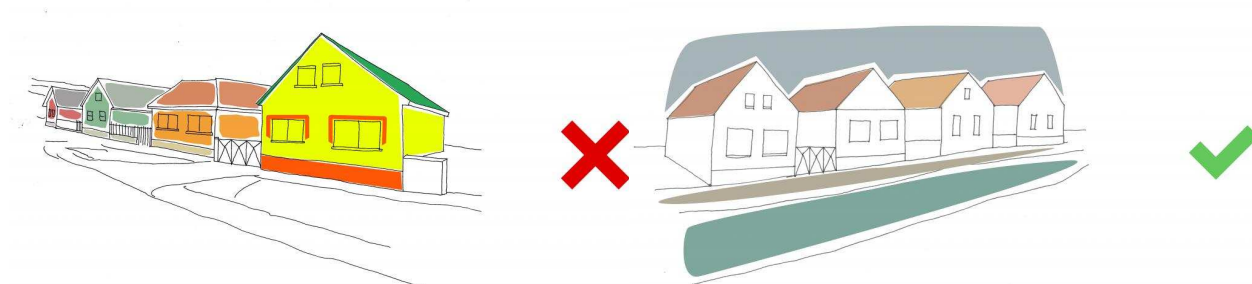
TELEPÍTÉS

Az egy utcasorban álló épületek esetében egységes módon kell az előkertet kialakítani. Az épületeket fő tömegükben az utcára jellemző módon javasolt elhelyezni, hogy az utcaképet alkotó homlokzatok egységes településképet eredményezhessenek.

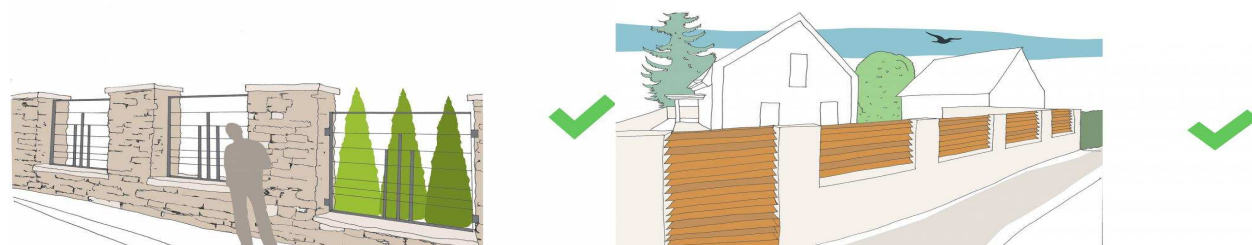
SZÍNEK

Kerüljük a harsány és a környezet, környező épületek színvilágától idegen színek használatát.

KERÍTÉS

Kerkabarábáson a lakóterületeken a tömör és áttört kerítéseknek is hagyománya van. A történeti településrészen az előkert nélküli beépítéseknel inkább tömör kerítés, és kapukialakítás jellemző. Előkerteres beépítések esetén viszont az áttört kerítés a gyakoribb. Az újabb beépítések inkább áttört jellegűek. A falazat anyaga téglá és kitöltő elemként a fa, fém szolgál jól. A téglá vagy újabban kőkerítések egykor is ma is kortalanok és ugyanúgy alakíthatók akár modernebb hatást kölcsönző látszó fuga nélküli kivitelben is. A kertes területen nem jellemzőek a kerítések.

Példák kerítésekre, kertkapukra.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. Kerkabarabáson számos régi egyedi ablak megoldásokra találunk példát. Javasoljuk ezen ablakok jellegzetességeit megtartani, esetleges cseréjük esetén az új nyílászáróknál alkalmazni, osztási arányait megtartani. Gyakori a zsalus árnyékolás alkalmazása, amelyek új épületek esetén is továbbvihető hagyományai lehetnek a településnek. Az új vagy felújított épületeken gyári típus ablakok és ajtók dominálnak.

Példák népies, eklektikus és szecessziós ablakokra.

A kertes területen pincék között járva fedezhetünk fel régi asztalosmesteri munkával készült ajtókat, bejáratokat. Javasoljuk ezeknek a megtartását, új építések esetén e hagyományt követő ajtók alkalmazását.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Kerkabarabáson a kialakult beépítések elsődlegesen vakoltak. A díszesebb házak eklektikus vagy szecessziós ablakkeretezésűek, vagy egyszerű tagolt homlokzatúak. Általánosabb az új építések esetén az egyszerű, letisztult formák alkalmazása, legfeljebb egyszerű homlokzat díszek vagy keretezések alkalmazása.

Kultúrház utca 12. lakóház vakolat díszes homlokzata

TORNÁCOK

Kerkabarabáson a fa oszlopos tornác, fa mellvéddel a jellemző. Találunk erre példát a lakóterületeken és a kertes területeken is. Az új beépítéseknél is bátran alkalmazható, biztosítva a bejárat rész és akár a terasz védelmét is az időjárás ellen.

Fa tornácok balra a Kossuth utcában és jobbra a hegyen.

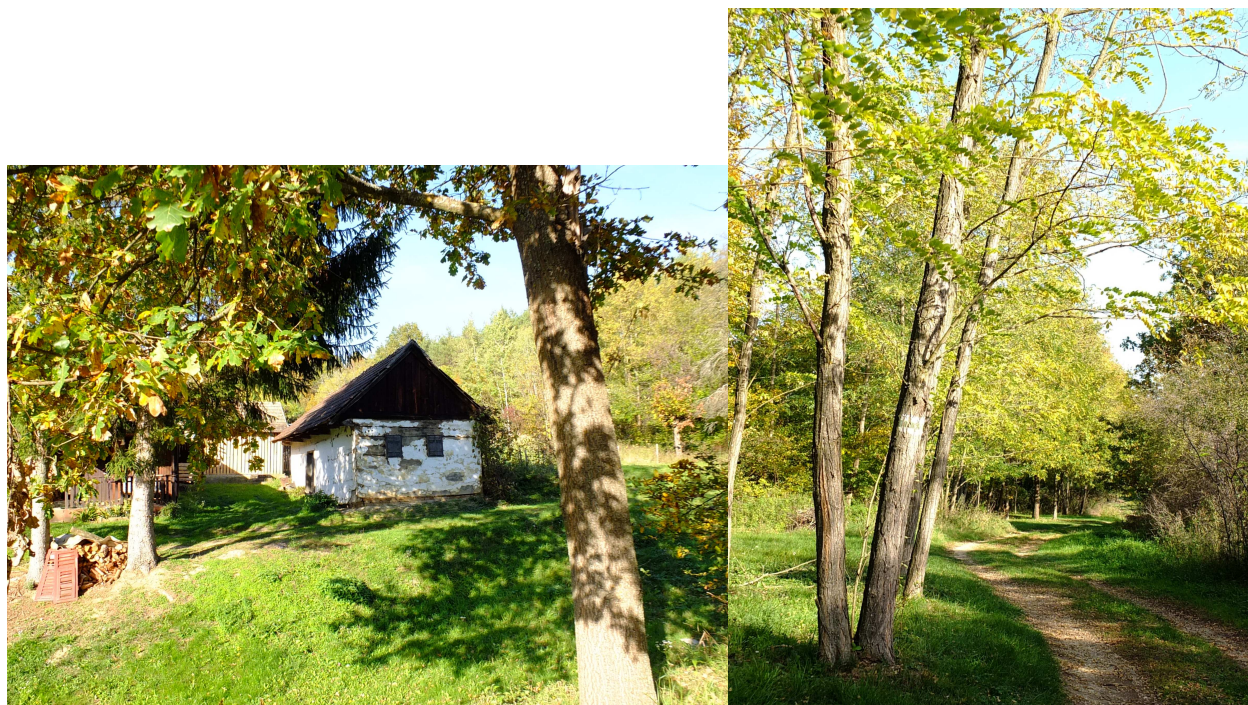
GAZDASÁGI ÉPÜLETEK: PAJTÁK

Egyre fogyatkozó számú sajátos gazdasági épületei a községnek. A korábban az udvaron telekhatáron álltak, vagy keresztben zárt sorú jelleggel épültek. Ma már egyre kevesebb pajta maradt meg. A fényképen látható ezekre példa. Felhasznált tartószerkezeti anyagaik a téglák és a fa. Megtartásra és hasznosításra javasoljuk őket.

KERTEK

A településképhez a beépítéseken túl a kertek is hozzátartoznak. Az állattartás visszaszorulásával a lakótelkek esetében a díszkertek kerültek előtérbe. A szőlőhegy pedig megmaradt szőlő, gyümölcsösnek. Ott folyik mai napig a bortermelés. Javasoljuk e szép hagyomány megtartását és továbbörökítését.

A lakóterületeken a dísz és konyhakertek együttesen vannak jelen. Szívesen ültetnek szőlőt lugasként, természetnek zöldségeket. Ezek helye az udvar, vagy hátsókert.

A jól megválasztott növénytelepítés és gyepfelületek esetén is a kert öntözést igényel. A meglévő kerek kutak jól szolgálhatnak most is. Megjelenésében javasoljuk úgy kialakítani a kutat, hogy az udvarral és az épülettel harmóniában legyen a színvilág és anyaghasználat tekintetében is.

Konyhakert és kút fényképei.

A díszkertek kialakításánál a kertészetek változatos növénykínálata mellett a saját ízlésünk, igényeink szerint járhatunk el, de kérhetjük szakember segítségét is. A kert lehet gyűjteményes kert, vagy a szabadidő, pihenést is szolgáló kert is. A növények telepítéseket ezek alapján úgy választhatjuk meg jól, ha pl: sport, szabadidős céljára kellően nagy gyeptes felületeket hagyunk, ahogy ezt a fénykép is mutatja. A telekhatár felől kerülnek a magasabb növények, míg a belső tagolást alacsonyabb növekedésű díszfüvek, cserjék, virágok tagolják. Az udvari járófelületet javasolt vízáteresztő térkőburkolattal kialakítani. A kerti világítást pedig a lakóház stílusával is azonosan javasolt megválasztani.

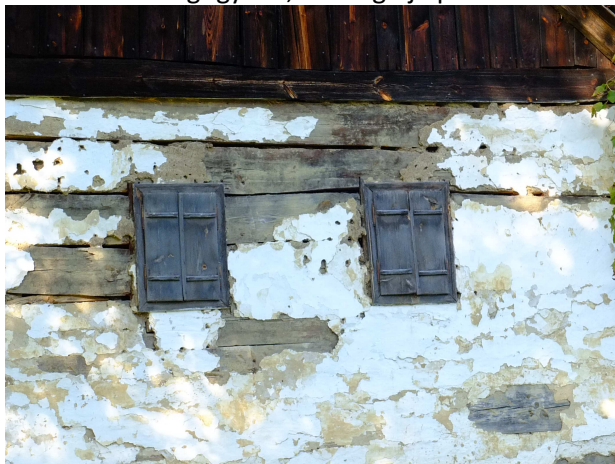
Példa díszkertre.

RÉSZLETEK

A Rákóczi utcai 54. hs. alatti boronafalas lakóházat, vagy a kertes terület boronafalas pincéit elnézve fedezhetjük fel a község építészeti hagyományait, és megcsodálhatjuk a fa alkalmazásának sokoldalúságát is. Az épület helyreállítása javasolt.

A pincék, préházak, de még a bortárolásra szolgáló hordó a helyi fa alapanyagból készült. Érdekes az ácsolt szerkezeteket megfigyelni, esetleg új építésnél hasznosítani.

UTCÁK, TEREK

közterületek településképi útmutatója

A település szűk keresztmetszetű úthálózattal alakult ki. A közterületeken nem jellemző a faállomány, fasorok, vagy virágosítás. Javasoljuk, hogy a közművekre és településképre is tekintettel ahol erre fizikailag lehetőség van, ott egyoldali, alacsony lombkoronájú fasorokat telepítsenek. A padkák rendezése érdekében javasoljuk a szűk útkeresztszelvényekben a zárt csapadékvíz-elvezetés kialakítását és a felszabaduló területen parkoló, zöldfelület kialakítását, bővítését. Lehetőség szerint egyoldalon járda kerüljön kialakításra.

Rákóczi utcában egységes, lombhullató fasor telepítése javasolt.

A falu keleti oldala hegy turisztikai vonzerejének javítása érdekében akár a Kerka mentén, akár a hegyhez való megérkezésnél egy kerékpáros pihenőhely, a hegy nevezetességeit bemutató információs tábla, helyi túraösvények kialakítása javasolt. A Kerka mentén az egykori malmokra utaló kisebb park, vízparti leülőhely, pihenőhely szintén kialakítható lenne. Mindezeket pedig egységes kerékpáros, vagy bakancsos útvonalakká lehetne szervezni.

A község sportpályája a település délnyugati részén van. A község igényeit kielégíti a szépen gondozott terület. A jelenlegi sportpálya 7426.j. ök. út mellett található.

Sportpálya.

A Faluház korábbi komor arculatát egy akadálymentes korszerű középület váltotta fel a felújítással. A megújult épület és közösségi célú udvara jól szolgálja a község igényeit.

Az 1935-ben épült kápolna kibővítését követően a helyi közösség igényeit jól eltudja látni. A bővítéssel a korábbi építészeti megoldások csak gazdagodtak. A festése pedig a község díszpolgárának, Daday Ferencnek a kezűgyességét dicséri.

A Kossuth utca 7 lakóház felújítása jó példa arra, hogyan lehet egy népies lakóházat korszerűsítve helyreállítani és kényelmes otthont, második lakást biztosítva a tulajdonosoknak.

Példa korszerűsített lakóépületre, amely a település építészeti szokásait tisztelve nyújt korszerű otthont lakóinak. A világos homlokzat jól illeszkedik az utcaképbe. Az épület körüli kertek pedig gondozottságukkal mutatnak példát.

PÉLDÁK SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

7

Az utcaképhez a hirdetőtáblák, reklámfelületek, cégérek is ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épületek vagy a növényzet.

Cégér, cégtábla elhelyezésekor elengedhetetlen, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához, a helyben szokásos formavilághoz.

A külterületeken reklámhordozók elhelyezése nem indokolt, és nem javasolt. Újabb felszíni infrastruktúra-hálózatok elhelyezése nem javasolt, a meglévők jó karban tartása elegendő és szükséges.

El kell kerülni a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz: Ennek megfelelően 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás színhőmérsékletére.

A világítótestek ernyőzése olyan legyen, hogy a fényt oda irányítsa, ahol arra szükség van: Megfelelő ernyőzés esetén a kibocsátott fényt nem látjuk közvetlenül. A megfelelően irányított fény nem jut a gyalogosok, járművezetők szemébe, az épületek ablakai felé vagy éppen az égbolt irányába. A fényeknek – még a díszvilágítás esetén is – lefelé kell irányulniuk. Így például a talajszintbe épített fényvetőket, melyek felfelé sugároznak, el kell kerülni.

Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen, és amennyire csak lehet, alacsony intenzitással világítsuk meg: Vidéki utakon a 0,3 cd/m² fényssűrűség elegendő, amely kb. 4 lux megvilágítással elérhető. Ez az EU útvilágítási szabványoknak (EN13201) megfelelő legalacsonyabb útosztály. Az EU szabványok gyakran sokszor erősebb megvilágítást ajánlanak, mint ami jelenleg a legtöbb európai településen megvalósult.

Igazítsák a kültéri világítást a tényleges használat idejéhez. Este 10 óra, vagy éjfél után jóval kevesebb fényre van szükség, ennek megfelelően az közvilágítás fénye csökkenthető. A megvilágítási szintek akár 50-80%-os csökkentése is lehetséges. A nem közcélú világítást teljesen ki kell kapcsolni, ha nincs arra közvetlen szükség.

Üdvözlő táblák.

IMPRESSZUM

Kerkabarabás Község Önkormányzata
8971 Kerkabarabás, Kultúrház utca 23.

Tel.: +36 (92) 573 430

E-mail: korjegyzo@zalaszam.hu

Polgármester: Vidáné Kerese Zsuzsanna

Főépítész: Kutnyánszky László okl. építészmérnök

KÉSZÍTETTE: MODULOR Kft (9700 Szombathely, Szt. Flórián krt. 2.), Gergye Péter

Telefon: +3694/509-244

Email: modulor.gergye@t-online.hu

FOTÓ: Gergye Péter

Kerkabarabás, 2018. március 22.